

ANY III

NÚM 95

BARCELONA 20 JUNY 1890

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Julia Martinez

CRÓNICA

HEUREUSEMENT, com diuen los francesos, han acabat las diferencias hagudas durant mes de quinze días entre 'ls cotxeros y conductors de tranvías y la Companyia inglesa.

Ha durat bastant, y no semblava sino que 'ns trovessim en plena huelga de primers de Maig, puig numerosas parellas de la guardia Civil de peu y de caball recorrian las Ramblas per las que hi circulan los tranvías de la ciutat y 'ls principals punts, obehint aixó á la imposició dels sobredits empleats contra la Empresa, la que en un principi havia determinat emplear gent forastera en lloch dels que, per fortuna, y gracias al arreglo, avuy desempenyan las plassas.

Per mal camí havia dirigit sos passos la repetida Companyia ab la determinació de posar empleats d' Inglaterra.

Sobres aquesta disposició 'm deya l' altre día un amich meu:

—Jo que tinch un sach d' *inglesos*, are per fugir d' aquesta plaga ni en lo tranvía podré anar tranquil.

* * *

La *haute gomme* está d' enhorabona. *L' sport* está avuy al seu apogéo. Ja han comensat las carreras de caballs, que si be es una costum tant perillosa y tonta com la dels toros. en cambi presta mes á jugarshi una fortuna. Hisenda thi ha que fent postas, arriba á perdrehi 'ls calsetets sense necessitat de anar á la célebre banca de Mónaco.

Los caballs de la noblesa en aquesta época solen ser mes ben tractats que las mateixas personas; porque ells portan la honra y la dignitat dels seus amos lligada á las potas. Si un animal d' aquets queda vensut al Hipódromo ¿que 's pensan que 'n valen poch de menos los pergamins (?) del dueño. Lo marqués A., lo comte B., lo baró de la C., etc miran ab mes orgull com lo seu Jhon y 'l seu Cok-Mok, (jockey y caball respectivament) arriban á la meta primer que 'ls altres, que si 's vegessen agraciats ab lo titol de Sultán de Marruecos ó d' Emperador de la Xina.

Ja deya be un mestre d' estudi quant deya:—¡A quin temps hem arribat; no hi han diners per lo sosteniment de las columnas del progrés y la civilisació humana (que som nosaltres;) y en cambi, mirin, mirin, y comparin: aquí passa un caball que corrent mitj quart ha guanyat ¡quinze mil rals!... y está mes grás que jo.—

Que hi farém. La societat del sigle es aquesta. ¿Volen curarla? Es impossible.

* * *

Aquesta setmana en l' Exposició Parés y á l' Hotel de Vendas s' hi veuen quadros de gust, plens de vigor y brodat d' acertat colorit. En la primera casa sobresurten *Una gitana* molt caya, d' en Tamburini, vários

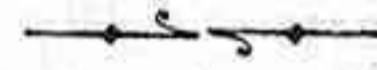
paissatges, un pagés y un grupo de caps d' estudi d' en Graner; fruytas y flors de Tolosa, que de tant ben pintadas semblan naturals; dos retratos y una caricatura, de Gimeno y un paissatge representant un *cap al tart* del popular Urgell que per ser d' aquest apreciable artista ja está dit tot, y altres quadrets d' escás mérit.

A l' Hotel de Vendas, hi sobresurt aquesta setmana un quadro representant un parell de noyetas que 'l devant de l' ávia li demanan *Un dineret per la Santa Creu*. Los caps dels personatges están plens de expressió; las actituts molt acertadas y 'l colorit idem. L' obra perteneix á Tamburini, que cada día 'm conveno mes de que es un pintor de nota. Hi han també dos retratos al llápis carbó, executats pels artistas en aquesta especialitat senyors Alexander y Maristany, y una marina, representant lo moll de Barcelona il·luminat per la llúm eléctrica, del senyor Meifren.

Res més per ayuy tinch que dir als estimats llegidors, y per no cansarlos tanco la crónica y fins á la setmana entrant.

DOCTOR GERONI.

¿QUE TINDRÁ?

Assentada al balcó y ab cara trista
l' Angelina s' está mitj encantada:
tenint feyna á las mans, está parada,
¡Y tant que li espera la modista!

Sovint la pobre nina alsa la vista
y al cel la dirigeix, ó molt turbada
á una llibreta, que de tant suhada
sembla de comptes vells alguna llista.

No sé en que pensarás ¡Pobre Angelina!
¿Potsé qu' estás resant perque la gloria
quan deixis aquest mon puguis lográ?
¿O be estás repasant una doctrina?

Mes, calla, que ja ho sé: apren de memoria
los versos d' un llibret de festejar.

RAMÓN FÁBREGAS.

DESITJ DE CORONA

SONET

Teixiu, oh ¡musas! per la glória mía,
coronas de llorer ó d' olivera;
qu' al menys sigan de plata verdadera
per alhagar ma ardenta fantasía.

D' eix modo 'm tornaréu goig y alegría
un jorn xamosa, llarga y ben sencera,
perduda de mon cor, hont sols hi impera
per mon mal fat, la negra melangía.

—Es diu qu' aquest desitj os encabória
y tal volta es l' orgull qu' alas vos dóna!

—No ho dich perque mon nom passi á l' historia
¿sabeu perquè jo anhele aytal corona?
tant sols per lo desitj de contemplarla,
y haventla vista prou,... per empenyarla.

ANTONET DEL CORRAL.

UN COP D' EFECTE EN LA NIT DE SANT JOAN

HISTÒRICH

I.

Jo tenia un gran amich
que cansat de patir gana,
y encare més de buscar
quatre *rumbis* per la rambla,
va dirse: «Quina 'n faré
que 'm pugui portar ganancia
sense doblegar l' esquena
al treball poch avesada?»

Després de pensar mil tretas
mès ó menos explotadas,
determina ferse *empírich*,
es á dir, *tirar las cartas*.

No 's creguin tinguès l' intent
de jugador sentar plassa
ni de fer lo *burro*, no,
eran sas miras més altas.

Al efecte, llogá un pis
en un carrer que no passa,
y á un trastista dels encants
déu cadiras y una taula.

Enmatlevá un cap de mort
á un conegut que 'l guardava
en memoria d' un seu oncle
que fou metje de Tarrassa;
va comprar bayetas negras
per entapissar la sala,
en la qual hi va penjar
una funeraria llántia;
doná entenent á un perdut,
revededor de quincalla...
que 's deixès pintar la *fila*
y las mans ab fum d' estampa;
feu tirar unas targetas
al cromo-litografiadas,
en las quals un gros *mussol*
mots estranys al bech portava.

Llogá tres ó quatre donas
tafaneras y farsantas
á truco d' obtindre *datos*
y ferli la *propaganda*;
y ab eixas disposicions
no faltantli humor ni *labia*,
als vuyt días, ¡ne voleu
de *llanuts* dintre sa casa!

II.

Desitjosas per saber
ja del seu marit las trampas,
ja d' un promés la fal-lera,
ja d' un *protector* la maula,
á totas horas del día
al meu amich consultavan:

donas de vida duptosa,
solteras, viudas, casadas
y algún *mascle* tot sovint,
que la perduda buscava.

Tots d' allí alegres sortian
per mès que tristos hi entravan
plens d' il-lusions y ab tres pelas
de menos en la butxaca.

Era un *genit* especial,
per instint endevinava,
y per instint coneixia
la calitat de la *llana*.

El *negre* sofisticat
als *pretendents* dava entrada
y en un estret corredor
tanda 'ls *mansos* esperavan.

Entant, en Pau (Pau se deya
lo meu amich) en la sala
'ls feya afluir la *mosca*
qu' era un gust, contantlos *blavas*.

No de las *cartas* solsment
la seva *astucia* 's refiava,
venia *filtres* d' amor,
y pels *encisats* medallas
y á més d' aixó sobre tot
un' *aygua magnetisada*
que si una 'n tirava á un
aquest un may la deixava.

La vigilia de Sant Joan,
¡potingas, y quina ganga!
¡quin modo de cauri tontos!
¡quin modo de endossar aygua!

Un any ni va passar una
de crespa, quan la contava,
se feya un panxó de riure
per ser feta molt *salada*.

III.

«Era ja tart de la nit
(me diguè) quan trucá á casa
»una aixerida minyona
»si bè un xich apesurada.

«—¿Qué volia?—Aygua d' aquella
»que fa estimar. Donya Paula,
»m' ha dit que vinguès aquí
»¿que no 'n tèt?—D' aygua no 'n falta.
»¿Per qui es?—¿Perquí? per mí...

»ja veurá, fa tres setmanas
»que 'l *xicot* me dóna *pota*
»y ab una *ròssa* s' arramba...

«—Aixó ray! prompte es curat;
»d' aprofitar l' *aygua magna*
»ó *magnética*, fa bè...

»es oli ab un llum... no falla!
»—¿Y com s' usa?—Aixís que 'l vegi,
»sense dirli cap paraula,
»el ruixa de cap á peus
»y á las tres horas contadas
»fará l' aygua tant efecte
»que la deixará *parada*.
»—¡Tant de bó! ¡vinga una ampolla,
»¡cuiti! que penso que balla
»avuy ab la *ròssa* y vull
»provarho. —Esperis (¡penjada!
»aygua vol y ni una gota
»ni ha en los cantis... Deu me valga!
»ab tanta demanadissa
»sins la pica es aixugada,
»pero una idea m' acut,
»estich per posarla en planta;
»qué h. fa que sigui groguenca
»l' aygua, y que no sigui clara;
»mans á l' obra... ja está fet,
»la tapo, empaqueto y... ¡alal!

«—Aquí tèt l' *aygua magnética*.
»—¿Quant val?—Dotse rals y esganga!
»—Veyám si farà l' efecte.
»—Jo penso que 'n farà massa...
»—Veurém... estiga bonet.
»—Pasiobé... y sobre tot, calma!

«—Y que passá.—Va passar
»que la *xicota* ignoranta
»revestí á lo seu *xicot*
»d' aquella aygua empodegada.

»Ell se 'n adoná, y creyent
»qu' era vidriol, (qu' en venjansa
»li tirava), á l' infelisa
»temeròs y plé de rabia
»endosá tan séria *morma*
»que la va deixar *clavada*
»(ab quatre caixals de menos,
»en l' alfombra de la sala.
»—¡Vaja, noy, quin *cop d' efecte!*
»—*Efectes* de l' *aygua magna!*
»y quina gresca s' armá!
»per aquí y allí *trompadas*,
»l' *agredit fora de test*,
»l' *agredida* ab una *basca*,
»sins que un *cop* quieta la cosa,
»sapiguda ja la farsa,
»com que 'm deyan *Lo Mussol*
»si es que 'm descuido, m' *aixalant!*»

PEP DE LA BROMA.

Aquest fet es històrich. Passá ab un que tirava las cartas en certa volta de Barcelona el qual ja es mort fa alguns anys.

CANTARS

Aixís com l' aygua de mar
llensa en la platxá l' arena,
lo mateix nineta llensas
al abism las mevas queixas.

Quan veig ton rostre tan blanch
no 't demano relacions.
No veus que no guanyarias
per comprá polvos d' arrós?

Surt, nineta, á la finestra
no 'm fassis esperá tant,
que son ja las déu del vespre
y encara tinch de sopá.

J. CASANOVA V.

EPITAFI

En aquest ninxo tant just
que casi mes no pot serho,
hi fa cendras un bolero
que no trobant may ajust
en cap teatro d' Espanya,
morí sech com una canya,
segurament del disgust.

Mes, si algú li fou injust
en no ajustarlo en sa vida,
essent mort, ben desseguida
un fosser que 's deya Just,
company seu de xerinelas,
ab pandero y castanyolas,
va ajustarlo aquí á son gust.

A. ROSSELL.

Cantarellas

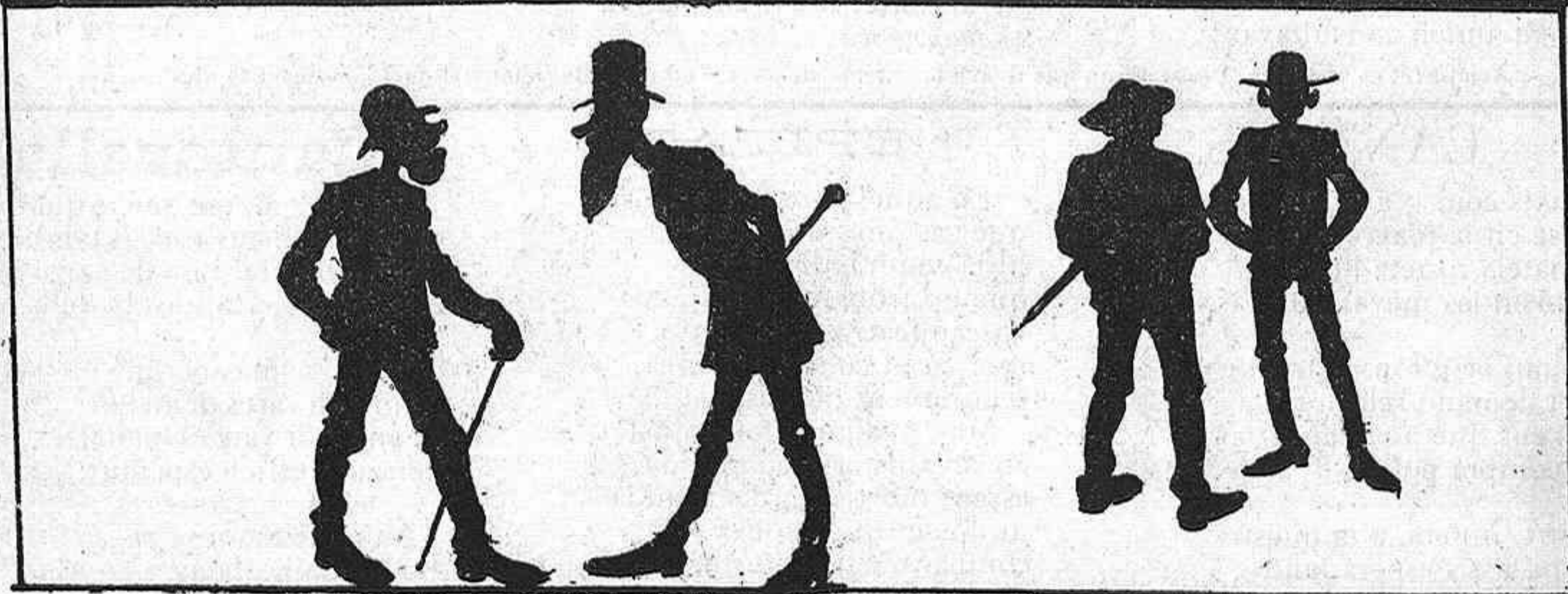
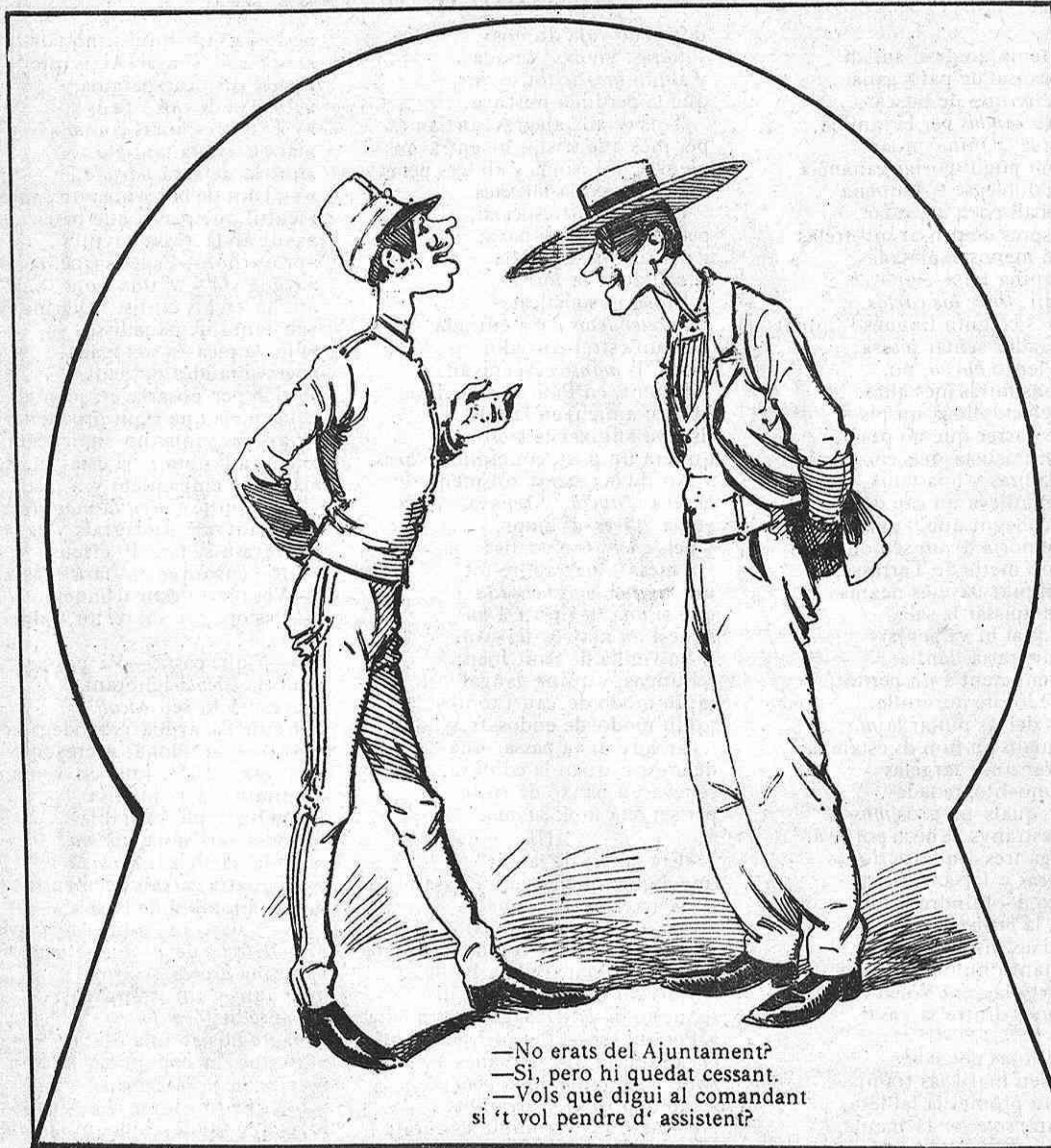
Ronca l' home que te quartos,
quant tú dorms roncas també,
y... ¡ay nineta! á mi de gana
també 'm roncan los budells.

No m' aymas perque no 't compro
lo que 'm vares demanar;
jo un favor vaig demanarte
y encar l' estich esperant

Amor ab amor se paga
diu l' adaji catalá;
peró l' amor tú Dolores
ab reganys m' el sols pagar.

DOMINENGO BARTRINANGA.

TIPOS

SILUETAS

MALALTIAS

—Y donchs... també vè á veure 'l metje?
—Ay filla, tinch una *catedral* al pit que m' ofega 'ls *palmóns*.

—Y donchs que tens qu' estás tant groga?
—En Pep diu qu' estich *embussada*.

—Sense vosté no tindré tranquilitat.
—Ay, Martí, á quantas els ho déu dí...
—No, are ho dich á vosté.

LA VERBENA DE SANT JOAN

ADA any sens falta per la vigilia del seu sant, en Joanet feya un foch grandíós; però quan va comensar á sentir la flama del amor dintre son pit, ja va calmarse mès, y allavors la major part del temps que no treballava, s' entretenia ab assumptos de faldills.

Lo que feu obrar tal cambi de costums á n' en Joanet, foren los preciosos ulls de una nena, que á cópia de miradas li va fletxar lo cor; ell al veures atacat aixís no sabia lo qu' es pescava, y un día que va trovar á la Enriqueta (nom de la nena) que anava á buscar arrel de malví y malvas á ca 'l herbolari, per ferse un cataplasma, puig no 's trovava gayre bé, va deturarla; aquest día era 'l de la vigilia de sant Joan, y ab tots los ets y uts que requereix la declaració de un fogós amor, va declararshí.

Ella que no se 'n havia sentit de mes frescas, va quedar admirada, al escoltar aquell bé de Déu de paraulas tan finas y estudiadas y com que á dir la vritat, li agradava molt en Joanet, correspongué sense titubejar á totas las apasionadas frases del ayman, inundantlo de felicitat.

Seguidament en Joanet al quedar convensut de que era correspost, y després de haverli dit un grapat de paraulas ensucradas, va preguntarli á quin lloch se dirigia.

—¡Ay, Joanet! ella respongué, igual que hagués tingut franquesa tota la vida, me fa un doloret aquí al costat, que no se á que atribuirho; per consolarmel vaig á buscar unas herbas á ca 'l herbolari...

—Potser millor 't fora que probesis un unguent que jo tinch pels mals de costat.

—¿Qué t' hi has curat tú alguna vegada?

—Jo no; pero varias curas si que las he fet, y creume que no han resultat mal. Ja veurás, vina.

—¡Y ara! ¿Ahont?

—¿No vols probar aquest unguent?

—Si.

—Donchs per forsa tens de venir per adquirirlo.

—¡Ah, no; jo no vinch! si per cas portamal tú; á casa deuhon pensar que m' hi perdut, no 'm vull estar mes a juí, no fos cas que 'm cridessin. Vaig á buscar las herbas, que si tornés sense, me preguntarian ahont me he estat aquest rato.

—Donchs qué haig de fer per proporcionarte l' unguent si ara no 't pots esperar.

—Mira quan vegis qu' encenguin la foguera, tots los de casa surtirán, perquè diu que 'n Gilet courá patatas al caliu de la foguera quan s' amaini, y á tot-hom qu' estigui present ne donará; ab aixó calcula qu' ells al principiarse 'l foch ja sortiran á la botiga y s' estaran allí hasta que 'n Gilet reparteixi las patatas cuytas. Jo com que tinch la excusa de que 'm fa mal lo costat, no sortiré, me quedaré á dins, y quan tots siguin á la botiga ó per allá 'l carrer admirant lo foch, corraré al jardinet y t' obriré la portella.

—¡Ah! exclamá 'l Joanet tot embabiecat é interrumpentla, allavors jo 't daré l' unguent.

—¡Just! ¿Quedém entesos, eh?...

—Créume, Enriqueta del meu cor, que no faltaré. Are marxa á cumplir lo que t' han manat, que jo me 'n aniré á preparar aquest miraclós unguent.

Ell va marxar de allí mes atontat per l' amor, que un aficionat á Baco pels litros de ví que ha consumit: en son cap divagavan la mardepensaments, tant amarchs con felissos, tant tristos, com de color de rosa, puig coneixia que aquella conquista, encara que fos un tresor per ell, lo podia comprometer y deya entre sí:

Si al estarme jó al dintell de la porteta s' afigura algún ximplet que soch un lladre y 'm clava una castanya ¡Qué 'n hauré tret de tot aixó!... y si mentres estich prodigantli paraulas amorosas nos atrapan...

* *

Havian ja tocat dos quarts de nou y en Gilet no s' entenía de feyna, ell dirigia totas las maniobras d' aquella vigilia y no podia consentir de cap manera que fracasessin; pero lo que 'l tenia mes despacientat eran las patatas; *nada* menos que de un sach plé fins á dalt no mes ne quedava la meytat; mentres havia estat sopant, alguns vehíns de per allá, previsors de mena, ja s' havian fet la part triant las mes grozas y mes bonas. En Gilet que té un génit com una pólvora no podia soportar aquell egoisme y al veurer á una noya que tenia una patata á la má, pensantse ell que per medi de aquella sabia 'l veritable paradero de las que faltavan, molt enfadat li va preguntar:

—¿D' ahont has tret aquesta patata que remenas tant?

—¡Oh! es meva aquesta patata.

—¡Com s' entén qu' es teva!

—Sí, sí, ja 'n pots estar ben asegurad.

—Veyam ensenyamala mes bé.

—Té guayta, respongué la noya tota admirada.

—¡Y que ha de ser téva, santa cristiana! si es de la mateixa classe de las que he portat dins del sach.

—¡Altre feyna hi há que ser de las del sach!

—Bueno, no 'm fa rés; no vull mourer rahons, pero tingas per cert, que no 'n tastarás cap de las que couré.

—¡Ygual que jo no 'n tingués cap de patata, ja sabs que no te las necessito, que á casa 'n tenim de sobras.

—Favor que 'm fás.

—Aixis se va donar per terminat, l' assumpto deixant correr lo del sach de las patatas, y se 'n va anar ab los companys que ja comensavan á encendrer 'l foch.

Tots los de casa l' Enriqueta al sentir lo xisparro-teig de la llenya; sortiren y s' acomodaren en los banchs y cadiras que havian colocat en lo llindar de la porta. Tots ménos la Enriqueta.

Un jove que feya rato estava inspeccionant, al veurer l' actitud que prenían los de casa l' Enriqueta, va apartarse de aquell bullici dihent entre dents:

—¡Ara es la ocasió!

Y sense aturarse marxá als darreras de aquellas casas.

Va contar dos portellas y al ser á tres va deturarse.

—Aquí es, deixam fer una senyal; pero no tingué temps de ferla, perquè en aquell instant va obrirse.

—¡Joanet!

—¡Enriqueta!

—¿Que 'm portas l' unguent.

—Sí, nineta dels meus ulls, respongué 'n Joanet dretintse d' amor.

—Donchs mira si 'm pots fer la operació com mes aviat millor.

—Vina cap aquí. Aixis, estigas quieta; no fos cas que se 'n enterés algú.

- No tingas por.
 —¿Ahont tens la part dolorida?
 —Aquí, ¿veus?... ab lo clá de la lluna 's veu perfectament.
 —Sí, ja ho veig ja, y treyentse un potet de la butxaca, que contenía l' unguent, va comensar á darli fregas.
 —¡Oy! ¡oy! ¡oy!...
 —¿Qué tens?...
 —Qué 'm fas mal, no apretis tant, home, fesho una mica mes fluixet.
 —¿Aixis?... digué 'l Joanet, pegant un altre ditada en l' pot del unguent y passantli la ma mes fluixa.
 —Sí, aixis, Joanet.

Al cap de mitja hora ó cosa així, digué l' Enriqueta ab veu cansada:

—Ja estich satisfeta, ja n' hi ha prou. Al acabar de dir aixó, ressoná dintre 'l jardí un estruendo, que no sabent á que atribuirho fugiren los dos ella al interior de la casa y ell saltant la tapia ab lo pot á la má, ab

tant mala fortuna, que al caurer á baix se li entregirá un peu y del modo que va poguer va ausentarse tot coixejant, d' aquell lloch.

Un vehí qu' estava prenent la fresca, va contemplar desde 'l principi tota la escena que havían representat en Joanet y la Enriqueta; pero lo mes culminant, no ho havia pogut veurer, puig los dos enamorats van tenir la precaució de amagarse baix las ramas d' una figuera, y 'l vehí desitxós de destorbalsi 'l marro, fou lo que havia fet aquell soroll valentse de un tocino que criava, que punxantlo ab la fulla de un ganivet, lo feu roncar estrepitosament.

Al passar pel frente de la casa, que habitava aquest vehi, tot coixejant l' enamorat Joanet, lo vehí advertí aquella coixera y no pogué menos d' exclamar, interpretantla malament:

—¡Ay senyó! Y quants n' hi han que aquesta nit disfrutan, y després trovan los mals resultats com aquest pobre minyó!

E. SUNYÉ Y S. LÓPEZ.

LO ROSARI DEL MATRIMONI

Los misteris que s' han de contemplar son los de dolor.

I.

Després de rebre 'ls nuvis de dolsa mel la lluna; de ferse mil caricias, fentse petons á doll; d' endevinar-se 'ls gustos ab singular fortuna, la lluna se 'ls eclipsa y sens' pensar tot d' una, lo qu' ans eran caricias, son are plats p' el coll.

Ella per rés rondina; ell ja retira á altra hora; ella ja se 'n vá sola; ell ha perdut l' humor; si vol ella conversa, surt ell á cantá á fora; los dos sempre 's disputan; ell crida y ella plora... Y aixís lo matrimoni reb lo primer dolor.

Dihém en memoria de tals agonías, deu *Ave-Marias*, *Pare nostre y Glória*.

II.

Si acás á passeig surten, per sort una vegada, veu ella qu' una dona passava y l' ha mirat, y ell creu qu' ha pogut veurer qu' un home l' ha mirada; y aixís diu ella ab celos:—¡Que soch desgraciada! Y ell tot baixet murmura:—¡Que soch desgraciat!

Per fi arriban á casa y arriba la amargura.
 —Que tú no 'm dús afecte.—Que tú no 'm dús amor.
 —Qu' aquell jove es molt guapo.—Qu' ella es bona figura.
 —Ingrata!—Ingrat!—Infame!—Cor vill!—Dolent!—Perjura!... Y aixís lo matrimoni reb lo segon dolor.

Dihém en memoria de tals agonías, deu *Ave-Marias*, *Pare nostre y Glória*.

III.

Los mesos tots s' empenyan; lo temps vola que vola, y s' han de pagá 'ls comptes, y cauhen los lloguers; y quan lo balans passen vé alló que desconsola y s' arman saragatas y crits y xerinola y llamps y trons y xáfechs perque no hi ha diners.

—Tú gastas massa ab luxu y sols d' aixó m' esclamo.
 —Tú ab bromas y ab tiberis gastas un sentit d' or.
 —Quan jo veig la modista, d' angunia ja m' escamo.
 —Si jo fos la mestressa!...—Oh, no, si jo fos l' amol!... Y aixís lo matrimoni reb lo tercer dolor.

Dihém en memoria de tals agonías, deu *Ave-Marias*, *Pare nostre y Glória*.

IV.

Per fi cansats del día, com que la nit s' acosta, per revenir las forsas se 'n van á descansar; al llit sempre murmuran, perque de dormí 'ls costa, y quan los dos ja dormen lo nen los don' resposta perque quan sab que dormen ell ¡au! vinga á plorar.

—Au, llévat y passeijal. Quan plora sembla un ase.
 —Te sembla á tú, pavana.—Que callis.—¡Ay quin cor!
 —Y donchs qu' encar' no 't llevas? Estich fet una brassa. O 't llevas desseguida ó bè me 'n vaig de casa. Y aixís al matrimoni li arriba 'l quart dolor.

Dihém en memoria de tals agonías, deu *Ave-Marias*, *Pare nostre y Glória*.

V.

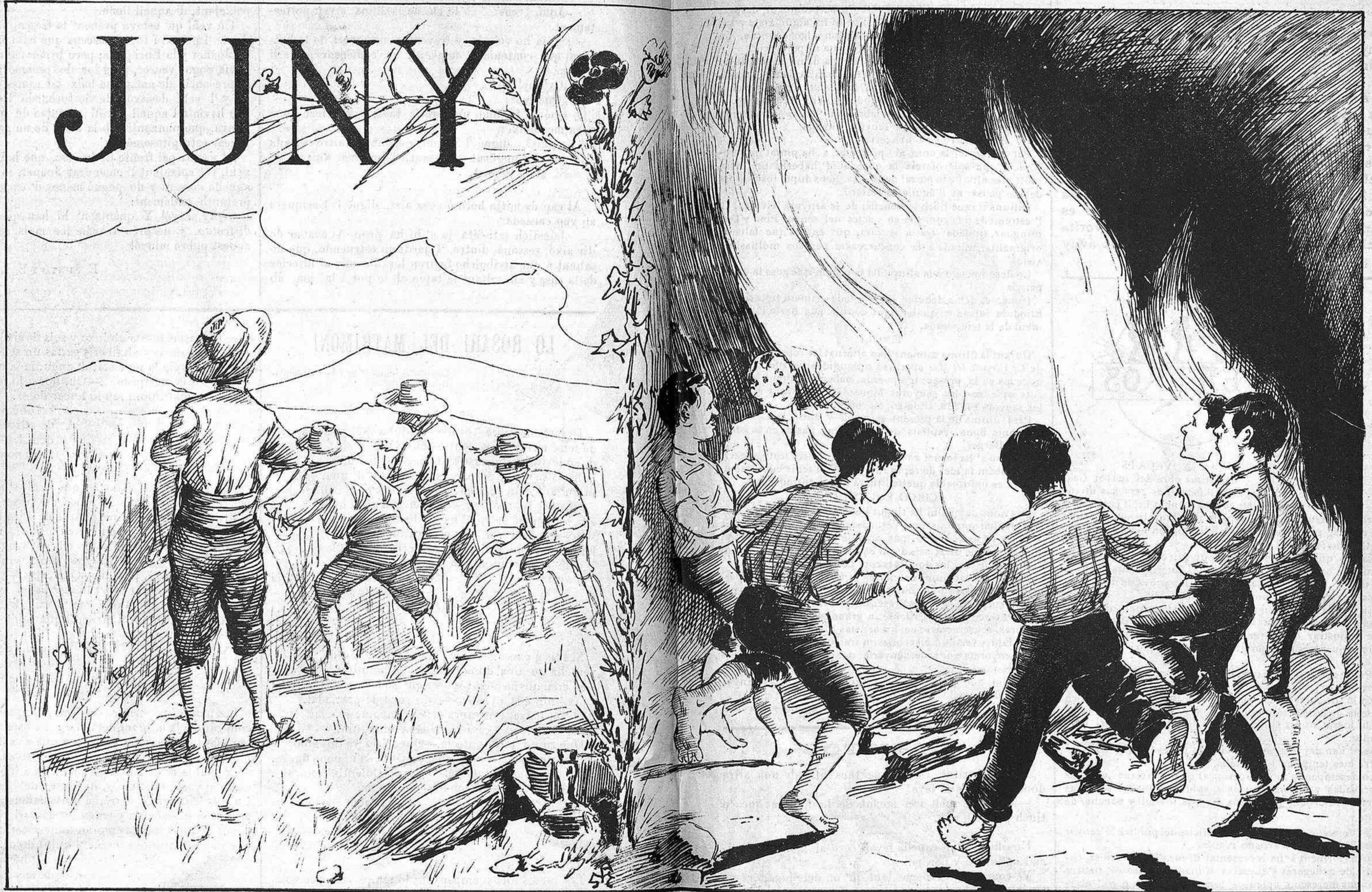
Los nens son com la fruyta. Tan prompte es madurada com cau de la la branqueta que l' ha ostentada en sí; semblava una pometa, li va tocá una airada; ho van aná á dí 'l metje, y diu á la arribada:
 —Lo mal ja no tè cura. Lo nen se va á morí.

No hi valen medicinas, ni hervey del herbolari. Lo pols lentment li corre, fa un badallet y mor'; los dos se desesperan y tenen un desvari, y fent deu mil muecas ploran lo necessari... Y aixís lo matrimoni rosega 'l quint dolor.

Dihém en memoria de tals agonías, deu *Ave-Marias*, *Pare nostre y Glória*.

J. PUIG CASSANYAS.

JUNY

Se torran los uns segant
lo blat que don' gust de veurer,
y 'ls noys se saben distreuer
saltant focs per Sant Joan.

NOSTRE RETRATO

Avuy publicuém lo de la primera actriu jove D.ª Julia Martinez, que de moltissims anys forma part de la escelent companyia cómica-dramática que ab tant acert dirigeix D. Emili Mario.

Anotar las brillants condicions que posseheix es tasca poch menos que inutil, tota vegada que nostre públich ha tingut ocasió d' aplaudirla y admirarla, reconeixentla com una de las primeras damas joves que avuy día posseheix la escena espanyola.

Además la Naturalesa l' ha dotada d' una bellesa tant notable, y son gust en vestir es tant exquisit, que fá que sigui la dama favorita dels entusiastas á la alta comedia, com avuy s' anomena la comedia realista.

NOVEDATS

La última obra del senyor Gaspar, titulada: *Las personas decentes* es d' argument molt paregut á

altres del mateix autor, respecte al naturalisme presentat en escena, però resultant notabilíssima en forma, y detestable en lo fondo.

Sabém que á Madrid obtingué un éxit extraordinari; aixó demostra que allí coneixen á tots los interlocutors; aquí hi ha tingut un éxit bastant desgraciat; prova de que entre nosaltres no abunda tanta infamia y miseria.

En tota la obra no hi ha un sol tipo simpátich, ni una escena que logri interesar al espectador; no hi ha altra síntesis que demostrar que aquellas *personas decentes* son uns criminals que lo mes honrat mereixeria presiri per tota la vida.

¡Pobre societat si existís tal com la pinta la ploma del senyor Gaspar!

En lo trascurs de las escenas, no hi campeja tampoch aquella maestría tant peculiar en l' autor, ja que ni ha sabut lograt lo fer simpática á la filla del millonari Bermúdez.

Se n' han dat tres representacions y creyém que no viurá gayre mes temps en los cartells.

Lo desempenyo molt superior al que mereixen aquellas depravadas y *decentes personas*, sobressortint las senyoras Martinez, Bernal y Ruiz y los senyors Rossell y Sánchez de Leon.

En *Mamzelle Nitouche* feu las delicias del públich lo senyor Rossell. Los demás artistas regular.

Posteriorment s' ha representat *El enemigo*, preciosa comedia de Echegaray (Miquel) y *Militares y paisanos*, habent obtingut merescuts aplausos tots los artistas per l' acert en la interpretació d' abdós obras.

Per avuy s' anuncia *Mamá suegra* com á segon estreno de la temporada. Celebrarém qu' aqueixa *sogra* alcansi més favor del públich que no lograren las *personas decentes*.

CATALUNYA

Lo saynete lírich de Manzano y Chapí, titolat: *Las doce y media... y sereno* que tan rebombori ha promogut, després de la prohibició en lo Tivoli si bè hi ha algun xiste y sas escenas (principalment las finals,) son algo cómicas, no saberem veurer la *tostada* en darli tanta importancia.

Respecte á la música, acredita la bona firma de son autor lo mestre Chapí, pero tampoch es tant notable com nos havia ponderat la premsa madrilenya. Lo *duo* de Verónica y don Hilarión fá recordar massa lo concertant de *A casarse tocan* del mateix autor. Sols es notabilíssim lo *couplet* coreijat que canta magistralment lo senyor Palmada.

Lo desempenyo bastant acertat.

Per presentar la obra ab propietat, s' ha pintat una decoració que sols ofereix la novelat d' haberhi un carro molt mes alt que lo portal de la casa. Sens dupte los pintors debían pensar ab l' águila de Mataró.

Dilluns tingué lloch lo benefici de la senyora Alvarez, ab l' estreno de una comedia en 2 actes del senyor Pina y Dominguez, titulada: *Quien se casa*, qu' encara que falta de originalitat, agradá á la concurrencia per sos moltissims xistes.

Lo desempenyo á la altura del bon nom que gosa la companyia.

Dimecres debía debutar la reputada primera tiple donya Eliodora Salvador, qu' ha sigut contractada hasta l' acabament de la temporada.

TÍVOLI

Durant la última setmana han alternat las representacions de *La Virgen del Mar* ab altra aplaudidas sarzuelas ja conegudas en la present temporada, habent obtingut merescuts aplausos las senyoras Montañés, Mariscal y Mejía y los senyors Pinedo, Hidalgo, Moron y Mora.

Pera últims de la present setmana s' anuncia *La Bruja* que tants bons resultats dongué l' any passat en la companyia Berges.

Com no s' ha tornat á r presentar en nostres teatros, acertada trobém la idea de reproduhirse pus á tenir bon desempenyo, es inductible que redituará bonas entradas.

CIRCO EQUESTRE

Dos nous debuts hi ha tingut lloch aqueixa setmana que han resultat notabilíssims. Verdaderament los velocipedistas Wilmot y Lester son lo mes notable que s' ha vist en son género per sos exercissis d' un equilibri asombrós, montant en lo bicicle tant los dos junts com per separat.

Dilluns passat també debutaren la familia Eddys composta d' una senyora y sos dos germans 'ls que causaren verdadera sorpresa, ja que 's presentaren vestits de societat, executant exercissis acrobátichs ab grandiosa facilitat y desembrás, sense notarse en los artistas lo mes petit destorb. Mlle. Eddys vestí un elegantíssim trajo que la mes encopetada senyoreta no 's desdenyaria de portar en los salons mes aristocrátichs.

Creyém que proporcionarán grans entradas al senyor Alegria tant notables adquisicions.

UN CÓMICH RETIRAT.

QUENTOS

—Qu' es vritat, Benet, que tens fills ab una altra dona que no es la teva?

—Veurás... soch tan amant de la familia que 'n tinch poch ab una.

Un oficial y un capellá feyan *vaca* al monte y l' oficial apuntava y perdía.

Va comensar á renegar tant qu' un dels jugadors va tenir que dirli:

—Home, lo capellá pert tant com tú y no renega pas.

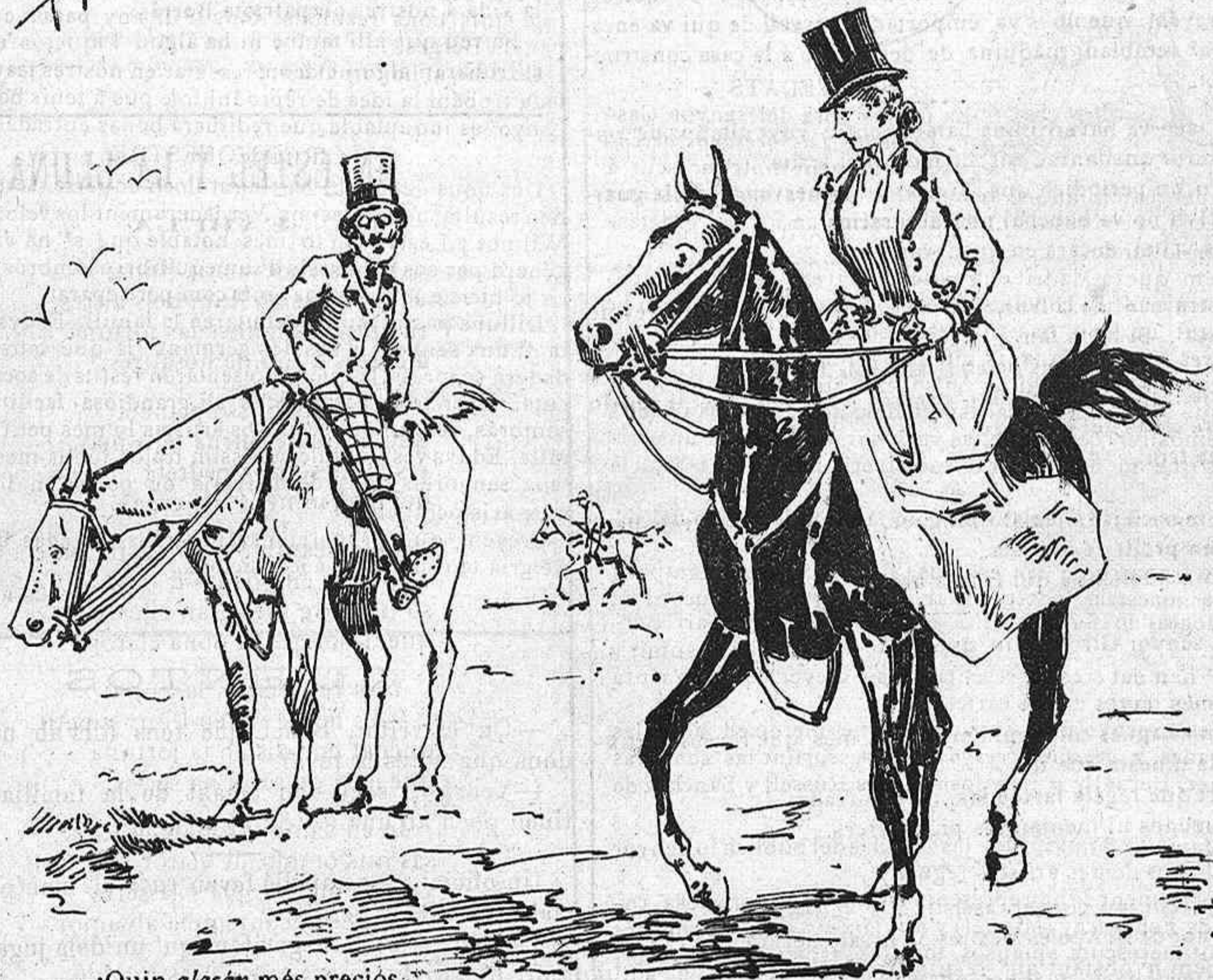
—Oh... aném á mitjas de tot, va respondrer aquest.

SPORT

V. M. 90

Los marquesos del Cascall
y 'ls comtes de la Reguera
ab orgull, en la carrera
contemplan lo seu caball.

—¡Quin *alaxón* més preciós,
la felicito, Lluïseta;
no arribaria a la meta
si lo montessim tots dos.

Per qué menjava ab los dits, diu que l' Emperador Guillem II de Alemanya, va fer menjar sóta la taula á un dels seus fills dientli: ja que menjas com los gossos, menja en lo lloch qu' ells ho fan.

Al poch rato te veuhen que lo vástago real s' havia despullat, y al preguntarli que per qué havia fet alló, va contestar lo futur César:

—Los gossos no van vestits.

¡Quina penetració la d' aquestas testas coronadas!

¡Pasma!

La Companya Krupp ha enviat al govern rus, lo canó mes gran qu' ha sortit d' aquells tallers. Aquest monstruo de la civilisació pesa nada menos que 235 toneladas, fá dos disparos per minut, y 'l cost del disparo es de 1500 duros. Á las probas d' aquesta xeringa va atravessar la bala una planxa d' acer de 19 pulgadas corrent encara després 1300 metros.

Creyém que no 's va emportar lo cervell de qui va encarregar semblant máquina de destrucció á la casa constructora.

A Jaen va haverhi una batalla entre vuyt gitanos de *ambos sexes* quedantne sis de molt mal ferits.

Diu un periódich que, *gracias* á la intervenció de la guardia civil no va haberhi mes desgracias.

¡Es vritat, encara en quedavan dos.

Ja tenim al de la *Nostàlgia de Caloyo francès*, futur rey de Fransa... Si le 'n fan.

Lo Comte de París ha abdicat á son favor.

Vaja... jo també vuy ser generós com son pare; li regalo quatre casas del Ensanxe.

Que trihi.

Lo *marechal* Lopez Dominguez, diu que ya no treballará mes en profit de Sagasta.

¡No?... ¿donchs á qui li toca ara?

Lo senyor Girona diu que en lo Senat ha consumit un *turno*.

Turnos ray...

Si no hagués consumit en sa vida mes que *turnos* no tindria la ginesta que té.

Sort que regala fatxendas... ¡ay! fatxadas.

Al menos hi menjan los picapedrers.

Sentirem no poguer assistir á la vetllada qu' es dongué en honor de D. Apeles Mestres en lo saló del «Centre Catalá».

Sabem n' obstant qu' resultá digna de la persona á qui anava dedicada habentse llegit notables poesias entre ellas una de nostre particular amich y constant colaborador don Emili Guanyabens, la que sigué molt justament aplaudida.

Ja tenim á un marqués, picador de toros. Enrique Cabrera picador de la cuadrilla del *Boto* que toreja en Granada, ha resultat ser lo marqués de la Rosa.

¡Com nos han de fer bons barcos á l' estranger!

En Castelar ha tornat á compararse á un lloro.

¡Quina perfidia!... Com si tothom no ho sapigués ..

No es certa la noticia que s' ha fet correr aquets días, sobre l' haver atentat contra sa vida 'l senyor Rius y Taulet. ¿De què y de qui ha de estar aburrit lo senyor marqués de Olérdola?

Sempre hi han tranquils que tenen pensadas colosals.

Havem rebut la visita del il·lustrat periódich lo *Diario de Reus* ab qui gustosos desd' avuy establím lo cambi.

Agrahim la deferencia al colega reussench.

L' *Associació literaria* de Barcelona ha quedat instalada en son local propi, situat en lo primer pis del número 30 del carrer de Jerusalém.

Espayós y ben repartit está dit centre, hont s' hi aplegan un sens número d' associats, tots amants de las literaturas catalana y castellana, molts dels quals las conreuhan ab acert y aplauso.

Avant donchs entusiastas joves, que ab fermesa es com s' enlayran los homes.

Sembla que un escriptor francès ha ideat lo fer un drama bassat sobre lo crim del *Petit-Condóm* el que per poch costa la vida á nostre compatriota Borrás.

Se veu que allí també hi ha algun Piquet, are falta saber si trobarán algun Odeón.

UN ESTEL Y LA LLUNA

FÁBULA

Un estel deya á la lluna;
«Tu brillas ab llum dels altres;
tú entre 'ls homes fas fortuna
á costas d' un de nosaltres.

Ets un pobrissó planeta
que ni una espurna tens may,
ets la mesquina pedreta
del mar inmens del espay.

Jo, en cambi, so' un astre pare
que vago en onadas d' or;
so un astre mes gran encare
que 'l Sol que 't dona claror.

Y va respondrer la lluna:

—L' home 't veu lluny y petit;
quédát donchs ab ta fortuna
que may de res li ha servit.

Jo en cambi prop de la terra
sas nits omplo de claror
y en lo mar, lo plá y la serra
l' home 'm contempla ab amor.

Lo talent que fruyts no dona,
es com si no valgués rés;
modesta y humil persona
que fa 'l que pot, val molt més.

JOSEPH MARTÍ FOLGUERA.

En la correspondencia del número passat, anotarem que lo drapayre se n' havia endut tot l' original remés per J. Roig y Cordoní y com resulta que los dos germans d' aqueixos apellidos tenen la mateixa inicial per nom de pila, fem constar que lo indicat ó 'l carbasseijat fou en Joseph, pero no en Jaume.

Nosàltres ni 'ns haguéram adonat de semblant coincidencia pero hem sabut que s' ha tractat ab algunas pullas al que culpa no hi tenia, dantli una importancia que realment no mereix, y perxó no hem vacilat un moment en aclarir nostre concepte per dar al Cesar lo que es del Cesar.

No hi ha tantas finestras en una fàbrica com taras lo nostre acorassat Pelayo. Ell podia costarnos diners pero en cambi es una distracció pels espanyols.

Ara resulta que las torres blindadas son inútils; lo qu' ha obligat á desmontarlas y per consecuencia lo Pelayo té Tolón per días.

¡Viva la marina espanyola!

Lo diumenje passat tingué lloch una novillada per los niños malagueños habentse prestat tant notables diestros á tota classe de peripecias é incidents com hi pujan haber en una corrida formal.

Es clar voleren demostrar que eran toreros de debó y ¡pobrets! encara que de niños no 'n tenen res, per ser toreros tot los falta y váyese lo uno por lo otro.

Encare un periódich digué que lo publich espera veurels á un altre corrida.

Vaja tapa.

Agrahim á la direcció del «Centre Catalá» la deferencia y galanteria que tingué ab la redacció de LA TOMASA ab lo bon nombre de invitacions que se serví remetre per la vetllada donada en honor del gran poeta y notable artista don Apeles Mestres.

¡A no ser que las remetessin per correu y s' estraviessin!

¡Tot podria ser!

¡Vritat senyor Soler?

Alguns carnicers de Madrit per cada tersa de carn ne donavan 360 grams, y era perquè en la balansa de pesarhi dit aliment hi havian posat pessas de plom d' aquest pés, que redundavan en perjudici del pobre comprador.

¡Alsa senyors carnicés
quin modo mes descarat
d' enganyá á la humanitat
estafantlos ab lo pés!
Per sort vos han castigat,
á veure si hi torneu més.

Insertém integro un suelto de la Correspondencia de Barcelona del senyor Santana, porque no perdi 'l vigor:

«Ha vuelto á quedar cerrado el teatro Calvo-Vico.

Talis vita, finis illa.

Si á dicho coliseo le quitasen el segundo de los nombres del título que lleva, quizás no tendría tan mala sombra.»

Sobran los comentarios.

Beute aquest ou Antonet.

A Sevilla un pare (!) vá llensar desde un balcó á un infelís fill seu de dos anys, á un pati, quedant morta al acte la ignocent criatura.

¡Bárbaro! Aquet pare mereix ser destrossat per quatre tigrés.

Lo dimars passat tingué lloch la tantas vegadas anunciada *course de badells* (com degué dir un periódich) y quals productes debían ser á benefici de la «Casa de Lactancia y cuna.» (Si es que ni van hab'.)

¡Ja hi va haber centims!

No ho dihém per res, no ¡Pero corrian tant malas llengas!

La reputada tocadora d' arpa Esmeraldina Cervantes, ha sigut nombrada pel Sultan de Turquia mestra de dit instrument en l' Harém....

¡Ojo senyoreta Esmeraldina .. perquè hi ha Sultans de malas intencions!

Telegramas

Montserrat, 16.—8 matí.—Los moujos están ab las ulleras á fora de las finestras pera veurer si arriva 'n Paco del Eden.

GARÍ.

Puebla de Rugat, 14.—9 matí.—Ja 'l tenim y es ben nostre... con que espabilarse y no menjá gayres tomátechs.

CENTXIXANTA.

Benjámin, 16.—10 tarde.—Las avansadas han arriuat... lo preu de las letrinas ha baixat per exés de caldo á la plassa.

UNQUANTS.

Palma de Ador.—Lo mateix 't dich per no cansarte. Hi ha moltas demandas de restringents y taps de suro.

TRESQUATRE.

Anirá lo de Gestus II, M. Gardó, B. O. ix, J. Plana, E. Bollí, Dolors Riera, Tristis-Miquis, M. Durán, Ll. Ugas, Gil Boris, J. Sans y R., E. Ribó, F. Garcia y Plumeró de la Bleda.

Algo s' aprofitará de Boladeres, Gil de la Trampa, C. Torrents, Giné, M. Mulap, Soddore, R. Ojeda, M. Beca, Rodolf de Negri, P. Llundella, Nena Maca y A. Torres.

Llerona. Anirá adobat.—A. Rossell. Vaya si vá. Ja sab que l' apreciém.—J. Umbert. L' assumpto del «M' agradas» es molt gastat. De demés anirá poca coseta.—J. C. V. Pari atenció ab lo metro. Anirá pero s' hagut de corretjir.—Po. Yag. (Ve drell). L' article anirá corretjít. La poesia es fluixeta, fluixeta.—Dolors Mont. M' esperava un altre final al article. Are queda fret. ¿Lo vol arreglar?—J. T. y P. La idea de la poesia es bonica pero pres mes! L' article ja no es d' actualitat.—E. Sunyé y S. Lopez. L' article ja 'l veuen. La poesia mirarém d' inquibir-la en algun número.

Tot lo demés que no 's contesta es que ha anat al cove. Lo drapayre ne fat á festa.

DESPEDIDA

—No m' apretis tant, Mariano,
perque 'm fas mal, ho pots creurer.
—Com qu' are, ab aixó del cólera,
pot sé no 'ns torném á veurer...

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

La total diu que va rebre
una *prima tersa* ahí
dientli, que lo seu pare
s' acabava de morí.

A. MANSÓ.

Un número es ma *primera*,
aliment *invers* lo tres,
y 'l tot, si no sabs lo qu' es,
preguntaho á la *cuynera*.

MANEL GARDÓ.

TRENCA - CAPS

¿Naps macu?

Formar ab aquestas lletres deguda-
ment combinadas lo títul de una *pessa*
catalana.

V. TESRUB.

ACENTÍGRAFO

La noya gran d' en Marsal
diu qu' es menja pera *tot*
un gran plat de *total*
que diu que casi fa por.

SACAS.

FUGA DE CONSONANTS

À ..ª A.a A.ª.a. . . a.ª

.a..ª.a..ª.a .e. .a.

.a.a.a..a

XARIGOTS

LOGOGRIFO NUMERICH

1 2 3 4 5 6 7—Apellido d' un tenor.

1 2 4 2 3 7—Nom d' home.

3 2 1 5 6— » » »

4 2 3 2—Part del cos humá.

3 5 1—Licor.

1 7—Nota musical.

6—Consonant.

4 2—Nom d' una lletra.

1 5 6—Casa de tots.

3 5 4 2—Carré de Barcelona.

4 2 3 1 7—Color.

4 2 6 2 3 7—Aucell.

1 2 3 7 2 6 5—Nom d' home.

JOANET COTS.

ANAGRAMA

—¿A qui escriu, Sr. Marcial?

—A la *Tot*, qu' es á *Total*.

LORIS MELIKOFF.

GEROGLIFICH

x

BOY

NI

LOO

KRL

II

TI

M. SANSAR Y C.^a

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada-pérdua.—*Ro-ma*.

Xarada.—*Pa-ca*.

Quadrat numérich.—

1 2 3 4

4 3 2 1

2 1 4 3

3 4 1 2

Logogrifo numérich.—*Florenca*.

Acróstich doble.— *R osc A*

A da N

M ol I

O lo T

N in A

Geroglífich.—*Per peras, un peré*.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUISTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas.

Cuba y Puerto Rico id. 2 ..

Extranger id. 2'50 ..

NOTA—Tota reclamació podrá diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.